

CÔNG TÁC GIÁM SÁT CỦA CƠ QUAN KIỂM SÁT LIÊN BANG NGA VỀ THỰC THI PHÁP LUẬT PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG¹

PLOKHOV SERGEY VLADIMIROVICH*

Tóm tắt: Tại Liên bang Nga, cơ quan Kiểm sát giữ vị trí trọng tâm trong việc thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng và bảo đảm pháp luật được chấp hành nghiêm chỉnh. Cơ quan Kiểm sát Liên bang Nga thực hiện một loạt các quyền hạn trong việc thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng bao gồm: Giám sát việc thực hiện Luật phòng, chống tham nhũng; cho ý kiến về Dự thảo Luật này và các văn bản pháp luật có liên quan; đảm bảo yêu cầu bồi thường do tham nhũng gây ra; kiểm soát thu nhập của công chức; truy cứu trách nhiệm hành chính với cá nhân và pháp nhân; truy cứu trách nhiệm hình sự; hợp tác quốc tế và tuyên truyền, giáo dục về pháp luật phòng, chống tham nhũng trong nhân dân. Bài viết trình bày những hoạt động giám sát của cơ quan Kiểm sát Liên bang Nga về thực thi pháp luật phòng, chống tham nhũng thời gian vừa qua.

Từ khóa: Tham nhũng; phòng, chống tham nhũng; Tổng Viện kiểm sát Liên bang Nga; Kiểm sát viên.

Ngày nhận bài: 09/12/2022; Biên tập xong: 12/12/2022; Duyệt đăng: 12/12/2022

SUPERVISING AND PROSECUTING ACTIVITIES OF THE PROSECUTOR GENERAL'S OFFICE OF THE RUSSIAN FEDERATION IN THE IMPLEMENTATION OF ANTI-CORRUPTION LAW

Abstract: The Prosecutor General's Office of the Russian Federation is the main subject in the implementation of Law on Anti-corruption and in ensuring the strict observance of law. They perform a number of activities, including: Supervising the implementation of Law on Anti-corruption; giving comments on this Draft law and relevant legal documents; ensuring compensation requirements caused by corruption; controlling civil servants' income; implementing administrative liabilities with individuals and legal entities; criminal prosecution; international cooperation; propaganda and education on anti-corruption law. The article presents the supervising and prosecuting activities of the Prosecutor General's Office of the Russian Federation in the implementation of Law on Anti-corruption recently.

Keywords: Corruption, anti-corruption, the Prosecutor General's Office of the Russian Federation, Prosecutor.

Received: Dec 09th, 2022; Editing completed: Dec 12th, 2022; Accepted for publication: Dec 12th, 2022

Các Kiểm sát viên thuộc Tổng Viện kiểm sát Liên bang Nga thường xuyên thanh tra việc thực hiện Luật phòng, chống tham nhũng ở các cơ quan chính quyền và tổ chức khác nhau ở cấp liên bang, khu vực và thành phố, từ đó ngày càng phát hiện ra nhiều hành vi vi phạm pháp luật phòng, chống tham nhũng. Trong quá trình giám sát, kiểm sát phòng, chống tham nhũng, Kiểm sát viên phân tích toàn bộ văn bản quy phạm

pháp luật về cơ quan/tổ chức được thanh tra về việc tuân thủ các yêu cầu của luật pháp Liên bang hiện hành. Đối với các văn bản không phù hợp pháp luật, Kiểm sát viên đưa ra ý kiến phản đối. Kết quả là trong năm 2021 và nửa đầu năm 2022,

* Phó Tổng Cục trưởng Tổng Cục Hợp tác pháp luật quốc tế, Tổng Viện Kiểm sát Liên bang Nga

¹ Bài viết là bản trình bày của Tác giả tại buổi làm việc và giảng bài tại Trường Đại học Kiểm sát Hà Nội ngày 03/10/2022. Tựa đề do Ban biên tập đặt. Bài viết phản ánh quan điểm của Tác giả.

những vụ việc pháp lý trái pháp luật bị hủy bỏ. Ngoài ra, các Kiểm sát viên cũng kiểm tra về mặt chuyên môn liên quan đến phòng, chống tham nhũng đối với các văn bản quy phạm pháp luật và các bản dự thảo của chúng nhằm loại bỏ những điều khoản có thể tạo cơ sở phát sinh các hành vi tham nhũng. Các điều khoản (quy định) này được gọi là các yếu tố gây ra tham nhũng. Có thể nói, giám định chuyên môn về chống tham nhũng là một công cụ pháp lý khá độc đáo, không có ở nhiều quốc gia và Nga là quốc gia tiên phong và đi đầu về nhiều mặt trong lĩnh vực này.

Hoạt động của các cơ quan kiểm sát ở Nga chủ yếu nhằm tăng cường pháp quyền, bảo vệ quyền của công dân và các tổ chức, bảo vệ lợi ích hợp pháp của xã hội và nhà nước, giảm thiểu và loại bỏ hậu quả của các hành vi tham nhũng. Điều này phần lớn được bảo đảm bởi hoạt động yêu cầu bồi thường. Chẳng hạn như trong một năm rưỡi qua, để bảo vệ lợi ích của xã hội và nhà nước, các Kiểm sát viên đã gửi cho tòa án hơn 7.000 đơn yêu cầu bồi thường do tham nhũng với tổng số tiền ước tính lên đến 166,5 tỷ rúp. Các hoạt động yêu cầu bồi thường thường gặp nhất là thu hồi tài sản do chiếm hữu bất hợp pháp, công nhận các giao dịch là vô hiệu, và chuyển các tài sản có được từ thu nhập chưa được xác nhận thành thu nhập của nhà nước.

Một trong những hoạt động giám sát việc thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng khác là kiểm soát chi tiêu của công chức và yêu cầu chuyển những

tài sản không chứng minh được việc mua bằng nguồn thu nhập hợp pháp thành thu nhập của Liên bang Nga. Các biện pháp này đã được đưa vào luật pháp của Nga từ năm 2013 nhằm xác định trách nhiệm pháp lý đối với các hành vi làm giàu bất chính được quy định tại Điều 20 Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng. Nếu công chức hoặc các thành viên trong gia đình họ trong một năm chi tiêu cho việc mua bất động sản, xe cộ, chứng khoán hoặc các tài sản tài chính kỹ thuật số bằng một số tiền vượt quá tổng thu nhập của họ trong ba năm trước đó thì sẽ bắt đầu quy trình kiểm soát các khoản chi tiêu này. Chỉ trong một năm rưỡi qua, các Kiểm sát viên đã gửi hơn 100 yêu cầu lên Tòa án về thu hồi tài sản của các công chức vào kho bạc Nhà nước với số tiền hơn 55 tỷ rúp. Tòa án các cấp của Liên bang Nga đã chấp thuận các yêu cầu với tổng trị giá hơn 40 tỷ rúp (gần 700 triệu đô la Mỹ). Không chỉ tài sản đứng tên công chức, viên chức mà tài sản đứng tên những người có liên quan tới họ (thường là mối quan hệ họ hàng, gia đình) cũng sẽ bị thu hồi và đưa vào quỹ nhà nước.

Vào tháng 3 năm 2022, luật pháp Liên bang Nga đã có những thay đổi nhằm thiết lập cơ chế kiểm soát thu nhập của công chức, viên chức. Quy trình kiểm soát thu nhập được thực hiện nếu trong quá trình xác minh độ tin cậy và sự đầy đủ của thông tin do viên chức cung cấp về thu nhập, về tài sản và các nghĩa vụ liên quan đến tài sản, Kiểm sát viên nhận được thông tin về việc tài khoản của viên

chức này hoặc của các thành viên trong gia đình người đó nhận được số tiền vượt quá tổng thu nhập của họ trong ba năm trước đó. Đồng thời, trong phạm vi các cuộc kiểm tra nói trên, luật pháp cho phép các Kiểm sát viên được nhận thông tin và xác nhận từ các tổ chức tín dụng về các giao dịch, tài khoản và tiền gửi của các cá nhân.

Một hoạt động giám sát khác của cơ quan Kiểm sát Liên bang Nga trong phòng, chống tham nhũng chính là truy cứu trách nhiệm hành chính đối với các cá nhân. Hầu hết các vi phạm hành chính có tính chất tham nhũng được phát hiện đều liên quan đến việc sử dụng lao động bất hợp pháp ở các tổ chức thương mại và các tổ chức khác của các cựu nhân viên nhà nước hoặc thành phố sau khi họ bị sa thải khỏi cơ quan nhà nước. Ngoài ra, không hiếm trường hợp các pháp nhân bị truy cứu trách nhiệm hành chính vì các khoản thù lao bất hợp pháp được trao nhân danh họ và vì lợi ích của họ.

Cụ thể, đối với các pháp nhân, luật pháp quy định trách nhiệm trong việc chuyển giao bất hợp pháp, đề nghị hoặc hứa nhân danh mình hoặc vì lợi ích của pháp nhân mà nhận khoản thù lao bất hợp pháp cho viên chức do thực hiện hành động/không hành động liên quan đến vị trí công tác đang đảm nhiệm. Trong khuôn khổ thủ tục tố tụng đối với các vấn đề này, các Kiểm sát viên có thẩm quyền thu giữ tài sản của các pháp nhân. Việc khởi tố các vụ án vi phạm hành chính trong lĩnh vực tham nhũng và tiến hành điều tra hành chính đối với các vụ

án này thuộc thẩm quyền riêng của các cơ quan kiểm sát mà không có cơ quan nhà nước nào khác có quyền thực hiện hoạt động này.

Ngoài ra, một trong những nội dung quan trọng trong công tác phòng, chống tham của Cơ quan Kiểm sát Liên bang Nga là truy tố hình sự các vụ án và các công chức phạm tội. Các tội phạm liên quan đến tham nhũng rất đa dạng như lạm dụng chức quyền, hối lộ và tống tiền, các hành vi trái pháp luật khác được thực hiện vì mục đích vụ lợi, kể cả trong lĩnh vực buôn bán vũ khí và ma túy bất hợp pháp, tội phạm chống lại công lý và các tội danh khác. Kiểm sát viên thực hiện giám sát công tác điều tra, có quyền hủy bỏ quyết định khởi tố vụ án hình sự trong trường hợp không có đủ căn cứ chứng minh hành vi vi phạm pháp luật của người phạm tội, hoặc hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự. Bên cạnh đó, Kiểm sát viên cũng có thể yêu cầu tiếp cận hồ sơ vụ án hình sự để xác minh trong trường hợp có khiếu nại từ phía bị can, bị hại, luật sư bào chữa, hoặc trong trường hợp quá trình điều tra vụ việc bị kéo dài.

Khi phát hiện có vi phạm pháp luật hình sự hoặc tố tụng hình sự, Kiểm sát viên yêu cầu hủy bỏ hoặc tự mình hủy bỏ các quyết định trái pháp luật của Điều tra viên trong công tác điều tra để đình chỉ vụ án hình sự và tạm dừng điều tra sơ bộ. Trong giai đoạn truy tố, Kiểm sát viên phê chuẩn bản cáo trạng. Trong trường hợp phân loại không đúng hành vi của bị can, không đủ chứng cứ, vi phạm quyền

bào chữa... thì Kiểm sát viên có quyền trả hồ sơ vụ án hình sự để tiến hành điều tra bổ sung. Nếu Kiểm sát viên đồng ý với kết luận điều tra về tội phạm tham nhũng và nhận thấy đã thu thập đủ chứng cứ thì Kiểm sát viên sẽ phê chuẩn bản cáo trạng và gửi vụ án hình sự ra tòa.

Nếu trong giai đoạn từ năm 2018 đến năm 2020, số lượng vụ án tham nhũng được chính thức ghi nhận tương đối ổn định (khoảng 30.000 nghìn vụ mỗi năm), thì đến năm 2021 đã tăng lên 35.000 vụ. Con số này không có nghĩa là tội phạm tham nhũng tăng lên trên thực tế, mà với mức độ tiềm ẩn cao của các hành vi tham nhũng, điều này cho thấy sự gia tăng hiệu quả công việc của các cơ quan thực thi pháp luật trong việc phát hiện và điều tra, truy tố, xét xử các tội phạm này.

Một hoạt động khác nhằm giám sát thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng của Tổng Viện kiểm sát Liên bang Nga là hợp tác quốc tế trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng. Theo đó, từ các cơ quan có thẩm quyền của nước ngoài thông qua các kênh của Interpol, cũng như của các đơn vị tình báo tài chính, các cơ quan thuế, ngân hàng trung ương của các quốc gia cùng hợp tác và các kênh chuyên biệt khác, cơ quan Kiểm sát Liên bang Nga có thể nhận được những thông tin cần thiết về tài khoản không khai báo và các công cụ tài chính tại các ngân hàng nước ngoài, về động sản và bất động sản, cũng như về giấy phép cư trú, sự tham gia của công chức trong các cơ cấu kinh doanh, trong các giao dịch tài chính đáng ngờ ở nước ngoài. Những thông tin này

không chỉ được sử dụng để đảm bảo việc bắt giữ và tịch thu các khoản thu nhập và tài sản đáng ngờ đó, mà còn dùng để đưa ra các quyết định kịp thời về nhân sự để loại bỏ các công chức có khả năng tham gia vào hoạt động tham nhũng.

Ngoài ra, cơ quan công tố của Liên bang Nga cũng tiếp tục thực hiện một loạt các biện pháp giáo dục pháp luật về phòng, chống tham nhũng và thể hiện thái độ không khoan dung đối với hành vi tham nhũng trong xã hội. Tại các cơ quan nhà nước, các cơ quan giáo dục và các tổ chức khác nhau, các Kiểm sát viên tổ chức các bài giảng, hội thảo, hội nghị, diễn đàn về các chủ đề phòng, chống tham nhũng. Họ cũng tham gia soạn thảo tài liệu nhằm nâng cao nhận thức pháp luật của công dân, giải thích các quy định của pháp luật về phòng, chống tham nhũng, bao gồm cả những lĩnh vực có nguy cơ nảy sinh tham nhũng.

Công tác giáo dục phòng, chống tham nhũng trong thanh thiếu niên cũng được chú trọng. Để đạt được mục tiêu này, Tổng Viện Kiểm sát Liên bang Nga đã tổ chức Cuộc thi thanh niên quốc tế về Quảng cáo chống tham nhũng trong xã hội với chủ đề "Cùng nhau chống tham nhũng!" dành cho thanh thiếu niên toàn thế giới. Năm 2022, trang web chính thức của cuộc thi www.anticorruption.life đã nhận được khoảng 5.500 bài dự thi đến từ nhiều quốc gia trên thế giới. Các tác phẩm dự thi được sử dụng làm quảng cáo chống tham nhũng trong xã hội và cũng được trưng bày tại nhiều cuộc triển lãm, trong đó có các cuộc triển lãm quốc tế./.